

ΡΟΔΟΣ 24 - 27 Ιουνίου 2014

76^η Σύνοδος Πρυτάνεων & Προέδρων Δ.Ε.

Ομόφωνο Ψήφισμα 2

Ζητήματα Υλοποίησης και Διαχείρισης της Έρευνας στην Ελλάδα και στα Ελληνικά Πανεπιστήμια

Η 61^η Σύνοδος Προέδρων και Γραμματέων Επιτροπών Ερευνών και η 76^η Σύνοδος Πρυτάνεων συζήτησε τα επίκαιρα ζητήματα που αφορούν στην υλοποίηση της έρευνας στην Ελλάδα, καθώς και τις συνθήκες εν μέσω των οποίων γίνεται η διαχείριση των χρηματοδοτούμενων ερευνητικών, επιμορφωτικών κ.ά. προγραμμάτων και επισημαίνει συνοπτικά τα ακόλουθα:

(I) Αναφορικά με τον στρατηγικό σχεδιασμό της Έρευνας

- (1) Το «Νομοσχέδιο για την Έρευνα, την Τεχνολογία και την Καινοτομία» μετά από μια σύντομη περίοδο διαβούλευσης κατά το χρονικό διάστημα των Χριστουγέννων, όπου προτάθηκε αξιοσημείωτος αριθμός τροποποιήσεων, αναμένεται να έρθει προς ψήφιση στο θερινό Τμήμα της Βουλής. Το ΥΠΑΙΘ και η ΓΓΕΤ οφείλουν να δημοσιοποιήσουν την παρούσα μορφή του Νομοσχεδίου, πριν την κατάθεσή του στη Βουλή, προκειμένου να διαφανεί κατά πόσο διασφαλίζονται: (i) οι μη διαβλητές διαδικασίες χάραξης στρατηγικής για την έρευνα, (ii) η συντονισμένη αλληλεπίδραση όλων των φορέων της χώρας που υλοποιούν έρευνα καθώς και των φορέων που δύνανται να αξιοποιήσουν τα ερευνητικά αποτελέσματα, (iii) το ερευνητικό έργο των ΑΕΙ, (iv) η εποικοδομητική λειτουργία των Ερευνητικών Κέντρων με σεβασμό στο προσωπικό τους, (v) ο θεσμικά κατοχυρωμένος συμβουλευτικός ρόλος των ΑΕΙ και των Ερευνητικών Κέντρων στις Περιφέρειες της χώρας κ.ά.
- (2) Το «Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την Έρευνα και την Καινοτομία, καθώς και η Στρατηγική για την Έξυπνη Εξειδίκευση, 2014-2020» τέθηκε πρόσφατα σε διαβούλευση, για σύντομο χρονικό διάστημα. Το περιεχόμενο του σχεδίου διακρίνεται από : (i) την ταύτιση ανάμεσα στην «έρευνα» και την «καινοτομία», (ii) την εξαφάνιση της «βασικής έρευνας», (iii) την θεώρηση της καινοτομίας μοναδικά ως καινοτομία υψηλής τεχνολογίας καθώς και ως καινοτομία που έχει εμπορικό οικονομικό όφελος, αγνοώντας την «κοινωνική καινοτομία», που συνιστά μια διάσταση υψίστης σημασίας σε χώρες της Ευρώπης με οξεία κοινωνική κρίση, (iv) την μονοδιάστατη ταύτιση της «επιχειρηματικότητας» με την «ανάπτυξη». Όσον αφορά τις προτεινόμενες θεματικές προτεραιότητες, αυτές συνδέονται άμεσα με τις γενικές θεματικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δίχως να έχουν προσαρμοστεί επαρκώς στις ανάγκες της Ελλάδας, ενώ παράλληλα η ηγεσία του ΥΠΑΙΘ ανακοινώνει την υποστήριξη ερευνών ή ακόμα και ινστιτούτων «διαστημικής», κάτι που βρίσκεται μακράν του πλαισίου αναγκών και δυναμικού της χώρας. Τέλος, η κατανομή των κονδυλίων χρηματοδότησης δεν είναι καθορισμένη προκειμένου να αναδειχθεί ο βαθμός βαρύτητας του κάθε θεματικού άξονα.
- (3) Το περιεχόμενο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» (Ε.Π. ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ) χρειάζεται να επανεξεταστεί προκειμένου να υποστηρίξει την διεθνοποίηση των Πανεπιστημίων (διεθνή Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ), τις εξωστρεφείς υπηρεσίες ΑΕΙ

κλπ), τους νέους επιστήμονες (διδάκτορες, μεταδιδάκτορες/νέοι ερευνητές), την κινητικότητα επιστημόνων κ.ά. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πρόβλεψη χρηματοδότησης ΠΜΣ σε «τομείς εθνικής προτεραιότητας» από το Ε.Π. «Επανεκκίνηση» έχει ακατάλληλο σχεδιασμό και δεν λαμβάνει υπόψη τους ερευνητικούς και εκπαιδευτικούς τομείς, στους οποίους τα Ελληνικά Πανεπιστήμια είναι πράγματι ελκυστικά σε φοιτητές άλλων χωρών.

- (4) Δόμηση «ΕΠ-ΑΝΑΔ ΕΔΒΜ»: Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί το γεγονός ότι ο συντονισμός των έργων του Επιχειρησιακού Προγράμματος (Ε.Π.) που αφορούν την Εκπαίδευση και την Διά Βίου Μάθηση έχει ανατεθεί στο Υπουργείο Εργασίας, κάτι που εφόσον παραμείνει ως σχεδιασμός, θα δημιουργήσει σοβαρές δυσχέρειες στην επίλυση προβλημάτων και στις αναπροσαρμογές που απαιτούνται κατά την πορεία υλοποίησης ενός Ε.Π. Το Υπουργείο Παιδείας απαιτείται να αναλάβει ενεργητικές πρωτοβουλίες προκειμένου να διασφαλίσει την εποικοδομητική και δίχως προσκόμματα υλοποίηση των έργων, καθώς και τη συνέχιση της λειτουργίας των μονάδων διαχείρισης που συνδέονται με το ΥΠΑΙΘ.
- (5) Ζητήματα Διαχείρισης Έργων και ακραίας Γραφειοκρατίας: Το νέο ΕΣΠΑ (ΣΕΣ 2014-2020) για να είναι αποτελεσματικό οφείλει άμεσα να: (α) καθορίσει εκ των προτέρων ένα σαφές και λειτουργικό κανονισμό διαχείρισης, (β) απλοποιήσει τους κανόνες υποβολής, διαχείρισης και υλοποίησης έργων σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Η παράλογη γραφειοκρατία που είχε επικρατήσει στο προηγούμενο ΕΣΠΑ, είχε αυξήσει υπέρμετρα το κόστος διαχείρισης εις βάρος της ποιότητας και του ελέγχου των αποτελεσμάτων των έργων. Ιδιαίτερα πρέπει να καθοριστούν λειτουργικές διαδικασίες για τις προμήθειες εξοπλισμών και αναλωσίμων, ενώ είναι απαραίτητο να εξαιρεθούν άμεσα οι νέοι ερευνητές από την καταβολή ΦΠΑ προκειμένου να σταθεί δυνατόν να έχουν αμοιβές που καλύπτουν την επιβίωσή τους, ώστε να ανασχεθεί η φυγή τους σε άλλες χώρες.

(II) Αναφορικά με το περιβάλλον λειτουργίας των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ)

- (1) Η ένταξη των ΕΛΚΕ στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης (ΜΦΓΚ), παρότι διαχειρίζονται ιδιωτικούς πόρους και πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει προκαλέσει συνέπειες άκρως προβληματικές για την έγκυρη διαχείριση της καθημερινής τους λειτουργίας και την ανταπόκρισή τους στις συμβατικές τους υποχρεώσεις, στο πλαίσιο της διαχείρισης ερευνητικών ή άλλων έργων. Παράλληλα με τις απαιτούμενες ενέργειες για την απένταξη των ΕΛΚΕ από το ΜΦΓΚ, χρειάζεται να επιλυθούν άμεσα τα προβλήματα που έχουν αναδειχθεί με την Ενιαία Αρχή Πληρωμής (ΕΑΠ), μέσω απένταξης ή ειδικής λειτουργικής ρύθμισης, καθώς και τα προβλήματα που δημιουργούνται από την απαίτηση χρήσης του ΕΣΗΔΗΣ (δημόσιες συμβάσεις) και ιδιαίτερα του ΚΗΜΔΗΣ.
- (2) Οι ΕΛΚΕ των ΑΕΙ δέχονται καθημερινά ελέγχους από 15 τουλάχιστον διαφορετικές κατηγορίες ελεγκτικών φορέων, με διαφορετικούς κανόνες, δίχως ειδική επιμόρφωση των ελεγκτών και συχνά δίχως οι ελεγκτές να λαμβάνουν υπόψη τις απαιτήσεις και τους κανονισμούς των διαχειριστικών αρχών στις οποίες εντάσσονται τα χρηματοδοτούμενα έργα που υλοποιούνται από τους ΕΛΚΕ. Είναι απαραίτητο τόσο το Ελεγκτικό Συνέδριο όσο και άλλοι φορείς ελέγχου να συνεργαστούν μεταξύ τους προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ενιαίο σαφές και κατανοητό ελεγκτικό πλαίσιο που να αφορά τους ΕΛΚΕ των ΑΕΙ με βάση το οποίο θα διενεργούνται οι σχετικοί έλεγχοι.